

ชื่อเรื่อง การเสริมสร้างความรู้ ปัจจัยการมีส่วนร่วม และการพัฒนารูปแบบในการ อนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่ของประชาชน จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย นางสาวนงน พัสสาโก
นายอนุกุล กุดแดง
นางสาวรติกร แสงท้าว
นายเชิดชัย สมบัติโยธา
นายสรรพลสิทธิ์ แก้วเฮ้า
นางสาว ชมภู เทนือศรี
นางสาววรรณภา เหลี่ยมสิงห์ขร

สาขาวิชา / คณะ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปีที่ทำการวิจัย 2553

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ และปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่จังหวัดมหาสารคาม และการพัฒนาเพื่อให้เกิดรูปแบบในการการเสริมสร้างความรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่จังหวัดมหาสารคาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับด้านความรู้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชนโคกใหญ่ จำนวน 5 ตำบล ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 ตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรของทาร์โย ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงสำหรับการพัฒนาเพื่อให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่ วิธีการศึกษาใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการเปิดเวทีสาธารณะให้ประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญา และคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชน แสดงความคิดเห็นสรุปเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการพัฒนาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่

ผลการศึกษาพบว่า

การศึกษาการเสริมสร้างความรู้ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน โคนใหญ่ สำหรับความรู้ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน ประโยชน์ที่ได้จากป่าชุมชน รวมทั้งการอนุรักษ์ป่าชุมชนอยู่ในระดับสูง มีผู้ตอบถูกโดยรวมถึงร้อยละ 82.03 สำหรับความคิดเห็นและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับป่าชุมชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับความรู้ และกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากหลายๆ ช่องทาง และเคยเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่า ดูแลบำรุงรักษาป่าไม้ชุมชนโคนใหญ่ แต่พบว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 0.60 \pm 0.61$) สำหรับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคนใหญ่ ได้แก่ เพศ อาชีพ การถือครองที่ดิน รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม

การพัฒนาเพื่อให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคนใหญ่นั้น จากการระดมความคิดเห็นจากที่ประชุม ได้มีการนำเสนอรูปแบบในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคนใหญ่ไว้หลายรูปแบบควรนำวิธีการต่างๆ เหล่านั้นมาบูรณาการให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ป่าอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งประกอบด้วย การจัดการระบบนิเวศ ชุมชน ได้แก่ ความหวงแหนในทรัพยากรป่า การไม่บุกรุกพื้นที่ป่า การจัดการป่าภายใต้ระบบ วัฒนธรรมท้องถิ่น ความเชื่อศรัทธา ความมีวิสัยทัศน์ของผู้นำชุมชน รวมทั้งส่งเสริมด้านความรู้ โดยการนำเสนอโครงการต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน ให้กับชาวบ้าน เยาวชน ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน สำหรับด้านการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการเครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชนโคนใหญ่เพิ่มขึ้น

TITLE : The Enhancement of Knowledge, Factors of People's Participation and A Model for Development in Forest Community Conservation in Maha Sarakham Province.

RESEARCHER : Mrs. Somsanguan Passago
Mr. Nukul Kudtalang
Miss. Ratikorn Sanghaw
Mr. Sapphasit Kaewhao
Mr. Chedchai Sombatyota
Miss. Chompoo Nua Sri
Miss Wannapa Leamsingkhorn

PROGRAM / FACULTY : Environmental Science / Science and Technology

UNIVERSITY : Rajabhat Maha Sarakham University

RESEARCH YEAR : 2010

ABSTRACT

The objectives were to study 1) knowledge and factor of people's participation in conserving Khok Yai Community forest. 2) the model development of knowledge enhancement and people's participation in Khok Yai Community conservation. The sampling groups are people who live in the area surrounded to Khok Yai community forest. There are 14 sampling villages in 5 districts. The samples were 260 household which calculated using Taro Yamane formula. A set of questionnaires was used in data collection. Data was analyzed by descriptive statistic, consisting of frequency distribution, percentage and multiple linear regressions. In addition, a qualitative research was used to develop the model of knowledge enhancement and people's participation by collecting data from participated observation, providing public area for discussion

among people, community leaders, local sophisticated people, and Khok Yai's committee network in order to develop the model of Khok Yai community forest conservation.

The results found that:

Most of people perceive about the forest community, the gained benefits and the forest conservation in a high level by answering right answer in the questionnaires (82.03%). The sampling groups got of news about the forest community and the forest conservation activities from many sources. They also used to attend the Khok Yai community forest conservation activities but it is in a low level ($\bar{x} = 0.60 \pm 0.61$) for people's participation. Gender, occupation, seining, income and the membership of the group are factors affected to the people's participation in the community forest conservation.

The development of the model of knowledge enhancement and people's participation came from a brainstorming of the people involved to raise models in conserving the community forest. The implementation should have an appropriate integration including ecological community management, possession of community resources, trespassing to forest, local culture management, belief and also community leader's vision towards the forest conservation. In addition, the project of knowledge enhancement to the villagers and new generations should be participated by every part of the community.